Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 12. decembra 2019*

„Predhodno odločanje – Socialna politika – Direktiva 79/7/EGS – Enako obravnavanje moških in žensk v zadevah socialne varnosti – Člen 4(1) in (2) – Člen 7(1) – Izračunavanje dajatev – Direktiva 2006/54/ES – Enako obravnavanje moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu – Nacionalna zakonodaja, ki določa pravico do pokojninskega dodatka za ženske, ki so matere dvema ali več biološkim ali posvojenim otrokom in prejemajo pokojnino zaradi trajne invalidnosti, ki temelji na prispevkih – Nedodelitev te pravice moškim, ki so v enakem položaju – Primerljiv položaj – Neposredna diskriminacija na podlagi spola – Izjeme – Neobstoj“

V zadevi C-450/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona (sodišče za socialne zadeve št. 3 v Gironi, Španija) z odločbo z dne 21. junija 2018, ki je na Sodišče prispela 9. julija 2018, v postopku

WA

proti

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, R. Silva de Lapuerta, podpredsednica Sodišča, M. Safjan (poročevalec), L. Bay Larsen, sodnika, in C. Toader, sodnica,

generalni pravobranilec: M. Bobek,

sodna tajnica: L. Carrasco Marco, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 13. junija 2019,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za WA F. Casas Corominas, abogado,

– za Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) sprva A. R. Trillo García, L. Martínez-Sicluna Sepúlveda in P. García Perea, nato L. Martínez-Sicluna Sepúlveda in P. García Perea, letrados,

– za špansko vlado L. Aguilera Ruiz, agent,

* Jezik postopka: španščina.

– za Evropsko komisijo sprva N. Ruiz García, C. Valero in I. Galindo Martín, nato N. Ruiz García in C. Valero, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 10. septembra 2019

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 157 PDEU in Direktive 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (UL 2006, L 204, str. 23).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med WA, očetom dveh otrok, in Instituto Nacional de la Seguridad Social (nacionalni zavod za socialno varnost, Španija), ker mu je bil zavrnjen pokojninski dodatek, do katerega so upravičene ženske, ki so matere dvema ali več biološkim ali posvojenim otrokom.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 79/7/EGS

3 V drugi in tretji uvodni izjavi Direktive Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 215) je navedeno:

„ker je treba načelo enakega obravnavanja v zadevah socialne varnosti izvrševati najprej v zakonsko določenih programih, ki zagotavljajo varstvo pred tveganjem zaradi bolezni, invalidnosti, starosti, nesreč pri delu, poklicnih bolezni in brezposelnosti ter pri socialni pomoči, kolikor je ta mišljena kot dodatek zgoraj navedenim programom ali kot njihovo nadomestilo;

ker uresničevanje načela enakega obravnavanja pri vprašanjih socialne varnosti ne posega v določbe, ki se nanašajo na varstvo žensk zaradi materinstva; ker smejo v tej zvezi države članice sprejeti posebne določbe za ženske, s katerimi se odpravijo obstoječi primeri neenakega obravnavanja“.

4 Člen 1 te direktive določa:

„Namen te direktive je postopno izvrševanje načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti (v nadaljevanju: ‚načelo enakega obravnavanja‘) na področju socialne varnosti ter drugih elementov socialnega varstva, ki jih predvideva člen 3.“

5 Člen 2 navedene direktive določa:

„Ta direktiva velja za zaposleno prebivalstvo – vključno za samozaposlene osebe, delavce in samozaposlene osebe, katerih dejavnost je prekinjena zaradi bolezni, nesreče ali neprostovoljne brezposelnosti, ter za iskalce zaposlitve – in za upokojene ali invalidne delavce in samozaposlene osebe.“

6 Člen 3(1) te direktive določa:

„Ta direktiva se uporablja za:

(a) zakonske sisteme, ki zagotavljajo varstvo pred naslednjimi vrstami tveganja:

– boleznijo,

– invalidnostjo;

– starostjo,

– nesrečami pri delu in poklicnimi boleznimi;

– brezposelnostjo;

[…]“

7 Člen 4 Direktive 79/7 določa:

„1. Načelo enakega obravnavanja pomeni, da ni nobene diskriminacije na podlagi spola, bodisi posredne ali neposredne, še posebno ne glede zakonskega ali družinskega statusa in zlasti glede:

– namena sistemov in pogojev za dostop do njih;

– obveznosti glede prispevkov in izračunavanja prispevkov,

– izračunavanja dajatev, vključno z zvišanjem zaradi zakonskega partnerja in vzdrževancev, in pogojev, ki urejajo trajanje in obdržanje upravičenosti do dajatev.

2. Načelo enakega obravnavanja ne vpliva na določbe, ki se nanašajo na varstvo žensk na podlagi materinstva.“

8 Člen 7 te direktive določa:

„1. Ta direktiva ne vpliva na pravice držav članic, da s področja njene uporabe izvzamejo:

[…]

(b) ugodnosti v sistemih starostne upokojitve, ki so jih deležne osebe, vzgojiteljice otrok; pridobivanje upravičenosti do dajatev po obdobjih prekinitve zaposlitve zaradi vzgajanja otrok;

[…]

2. Države članice redno preučujejo zadeve, ki jih odstavek 1 izključuje, in se s tem glede na družbeni razvoj na zadevnem področju prepričajo, ali so opredeljene izjeme še upravičene.“

Direktiva 2006/54

9 Z Direktivo 2006/54 je bila razveljavljena Direktiva Sveta 76/207/EGS z dne 9. februarja 1976 o izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zvezi z dostopom do zaposlitve, poklicnega usposabljanja in napredovanja ter delovnih pogojev (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 187), kakor je bila spremenjena z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2002/73/ES z dne 23. septembra 2002 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 255).

10 V uvodni izjavi 13 Direktive 2006/54 je navedeno:

„V sodbi z dne 17. maja 1990[, Barber (C-262/88, EU:C:1990:209),] je Sodišče odločilo, da so vse oblike poklicnih pokojnin sestavni del plačila v smislu člena 141 Pogodbe [ES].“

11 Člen 1 te direktive določa:

„Namen te direktive je zagotoviti uresničevanje načela enakih možnosti in enakega obravnavanja moških in žensk na področju zaposlovanja in poklicnega dela.

V ta namen vsebuje določbe za uresničevanje načela enakega obravnavanja v zvezi:

[…]

(b) z delovnimi pogoji, vključno s plačilom;

(c) s poklicnimi sistemi socialne varnosti.

[…]“

12 Člen 2 navedene direktive v odstavku 1 določa:

„Za namene te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve:

[…]

(f) ‚poklicni sistemi socialne varnosti‘: sistemi, ki jih ne ureja Direktiva Sveta [79/7] in katerih namen je delavcem, bodisi zaposlenim bodisi samozaposlenim, v delovni organizaciji ali skupini delovnih organizacij, v gospodarski dejavnosti, v poklicnem sektorju ali skupini sektorjev zagotoviti pravice, ki dopolnjujejo pravice iz obveznega sistema socialne varnosti ali jih nadomeščajo, ne glede na to, ali je vključitev v te sisteme obvezna ali prostovoljna.“

Španska zakonodaja

13 Člen 7(1) Ley General de la Seguridad Social (splošni zakon o socialni varnosti) v prečiščeni različici, potrjeni z Real Decreto Legislativo 8/2015 (kraljeva zakonska uredba 8/2015) z dne 30. oktobra 2015 (BOE št. 261 z dne 31. oktobra 2015, str. 103291) (v nadaljevanju: LGSS), določa:

„Ne glede na spol, osebno stanje in poklic so španski državljani, ki prebivajo v Španiji, in tujci, ki prebivajo ali se zakonito nahajajo na španskem ozemlju, del sistema socialne varnosti za dajatve, ki temeljijo na prispevkih, če opravljajo dejavnost na nacionalnem ozemlju in se zanje uporablja kateri od naslednjih odstavkov:

(a) delavci, ki pod pogoji, določenimi v členu 1(1) prečiščenega besedila Estatuto de los Trabajadores [(zakon o delovnih razmerjih)] opravljajo storitve za tuj račun v različnih gospodarskih panogah, ali delavci, ki so z njimi izenačeni, ne glede na to, ali gre za začasne, sezonske, stalne ali celo občasne delavce [(„fijos discontinuos“)], vključno z delavci na daljavo in vsekakor neodvisno od poklicne kategorije delavca, oblike in zneska plače, ki jo prejema, ter splošnosti njegovega delovnega razmerja;

(b) samozaposleni delavci, ne glede na to, ali so lastniki individualnih ali družinskih podjetij, ki so starejši od 18 let in izpolnjujejo vse pogoje, ki so izrecno določeni s tem zakonom ali s predpisi, sprejetimi za njegovo izvajanje;

(c) delavci, ki so člani delavskih zadrug;

(d) študenti;

(e) civilni in vojaški javni uslužbenci.“

14 Člen 60(1) LGSS določa:

„Ženskam, ki so matere bioloških ali posvojenih otrok in ki so upravičene do prejemanja katerega koli prejemka iz sistema socialnega zavarovanja, ki temelji na prispevkih – starostne, vdovske ali invalidske pokojnine – se zaradi njihovega demografskega prispevka k sistemu socialne varnosti prizna pravica do dodatka k temu prejemku.

Znesek tega dodatka, ki je po svoji pravni naravi državna pokojnina, ki temelji na prispevkih, se dobi z obračunom določenega odstotka, ki je odvisen od števila otrok, na navedeno osnovno pokojnino, in sicer v skladu z naslednjo lestvico:

(a) v primeru dveh otrok: 5 %,

(b) v primeru treh otrok: 10 %,

(c) v primeru štirih ali več otrok: 15 %.

Pri določanju pravice do dodatka in njegove višine se upoštevajo samo otroci, rojeni ali posvojeni pred nastopom dogodka, ki je podlaga za dodelitev pokojnine.“

15 Člen 196(3) LGSS določa:

„Finančna dajatev, ki ustreza trajni popolni invalidnosti, je dosmrtna pokojnina.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

16 INSS je z odločbo z dne 25. januarja 2017 WA priznal pokojnino zaradi trajne popolne nezmožnost za delo v višini 100 % osnove za izračun (v nadaljevanju: odločba z dne 25. januarja 2017). Ta pokojnina je znašala 1603,43 EUR mesečno, skupaj z revalorizacijami.

17 WA je zoper to odločbo vložil upravno pritožbo in v njej trdil, da bi moral biti na podlagi člena 60(1) LGSS, ker je oče dveh hčera, upravičen do prejemanja pokojninskega dodatka iz te določbe (v nadaljevanju: zadevni pokojninski dodatek), ki znaša 5 % prvotnega zneska njegove pokojnine, pod enakimi pogoji kot ženske, ki so matere dvema ali več otrokom in iz španskega sistema socialne varnosti prejemajo pokojnino zaradi trajne invalidnosti, ki temelji na prispevkih.

18 INSS je z odločbo z dne 9. junija 2017 zavrnil upravno pritožbo WA in potrdil svojo odločbo z dne 25. januarja 2017. V zvezi s tem je INSS navedel, da se zadevni dodatek zaradi njihovega demografskega prispevka k sistemu socialne varnosti prizna izključno ženskam, ki prejemajo pokojnino, ki temelji na prispevkih, vplačanih v španski sistem socialne varnosti, in so matere dvema ali več otrokom.

19 Medtem je WA 23. maja 2017 pri Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona (sodišče za socialne zadeve št. 3 v Gironi, Španija) vložil tožbo zoper odločbo z dne 25. januarja 2017, v kateri je predlagal, naj se mu prizna upravičenost do zadevnega pokojninskega dodatka.

20 Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona (sodišče za socialne zadeve št. 3 v Gironi) je bilo 18. maja 2018 obveščeno o smrti WA, do katere je prišlo 9. decembra 2017. DC, njegova soproga, je nasledila pokojnika kot tožeča stranka v sporu o glavni stvari. Predložitveno sodišče navaja, da bi zato morebitno izplačilo zadevnega pokojninskega dodatka trajalo do smrti WA.

21 Predložitveno sodišče poudarja, da člen 60(1) LGSS pravico do zadevnega pokojninskega dodatka zaradi njihovega demografskega prispevka k sistemu socialne varnosti priznava ženskam, ki so matere dvema ali več biološkim ali posvojenim otrokom, medtem ko moški, ki so v enakem položaju, nimajo te pravice. To sodišče dvomi o skladnosti take določbe s pravom Unije.

22 Pojem „demografski prispevek k socialni varnosti“ iz člena 60(1) LGSS naj bi se namreč lahko nanašal tako na ženske kot na moške, saj sta reprodukcija ter odgovornost v zvezi z vzgojo, vzdrževanjem in izobraževanjem otrok ter skrbjo zanje naloga vsake matere in očeta. Zato bi lahko prekinitev dela zaradi rojstva ali posvojitve teh otrok ali skrbi zanje enako škodovala ženskam in moškim, ne glede na njihov demografski prispevek k socialni varnosti. V tem okviru naj bi bilo s členom 60(1) LGSS vzpostavljeno neupravičeno različno obravnavanje v korist žensk in v škodo moških, ki so v enakem položaju.

23 Vendar naj bi se ženske pri reprodukciji osebno in poklicno veliko bolj žrtvovale kot moški. Soočale naj bi se namreč z obdobjem nosečnosti in porodom, ki imata očitne biološke in fiziološke posledice, kar jim povzroča škodo v fizičnem smislu ter vpliva na njihovo delo in legitimna pričakovanja glede poklicnega napredovanja. Z biološkega vidika naj bi bilo zato mogoče določbe člena 60(1) LGSS upravičiti samo v delu, v katerem je njihov cilj zaščita žensk zaradi posledic nosečnosti in materinstva.

24 V teh okoliščinah je Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona (sodišče za socialne zadeve št. 3 v Gironi) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali se z nacionalnim zakonom (natančneje s členom 60(1) [LGSS]), ki ženskam, ki so matere bioloških ali posvojenih otrok in so prejemnice katere koli – starostne, vdovske ali invalidske – pokojnine iz sistema socialne varnosti, ki temelji na prispevkih, priznava pravico do dodatka k pokojnini zaradi njihovega demografskega prispevka k sistemu socialne varnosti, tega pa ne priznava moškim v enakem

položaju, krši načelo enakega obravnavanja, ki prepoveduje kakršno koli diskriminacijo na podlagi spola, kot je določeno v členu 157 [PDEU] in v Direktivi [76/207], kakor je bila spremenjena z Direktivo [2002/73] in prenovljena z Direktivo [2006/54]?“

Vprašanje za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

25 V okviru postopka sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, določenega s členom 267 PDEU, je naloga Sodišča nacionalnemu sodišču dati koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. S tega vidika mora Sodišče po potrebi preoblikovati vprašanja, ki so mu bila predložena. Naloga Sodišča je namreč razložiti vse določbe prava Unije, ki jih nacionalna sodišča potrebujejo za odločanje o sporih, ki so jim predloženi, tudi če te določbe niso izrecno navedene v vprašanjih, ki mu jih ta sodišča postavijo (sodbi z dne 26. junija 2008, Wiedemann in Funk, C-329/06 in C-343/06, EU:C:2008:366, točka 45, in z dne 8. maja 2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, točka 42).

26 Čeprav je predložitveno sodišče svoja vprašanja formalno omejilo na razlago člena 157 PDEU in Direktive 2006/54, ta okoliščina v obravnavanem primeru Sodišču ne preprečuje, da predložitvenemu sodišču zagotovi vse elemente razlage prava Unije, ki bi mu lahko koristili pri presoji predložene zadeve, in sicer ne glede na to, ali se je nanje v svojem vprašanju sklicevalo. Glede tega mora Sodišče iz vseh elementov, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe, zbrati elemente navedenega prava, ki jih je treba razložiti ob upoštevanju predmeta spora (glej v tem smislu sodbo z dne 12. januarja 2010, Wolf, C-229/08, EU:C:2010:3, točka 32, in z dne 8. maja 2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, točka 43).

27 V obravnavanem primeru je WA, oče dveh otrok, na podlagi člena 60(1) LGSS zaprosil za dodelitev zadevnega pokojninskega dodatka, ki naj bi se prištel k njegovi pokojnini zaradi trajne popolne invalidnosti, ki temelji na prispevkih.

28 V zvezi s tem je treba opozoriti, da pojem „plačila“ v smislu člena 157(2) PDEU zajema pokojnine, ki izhajajo iz delovnega razmerja med delavcem in delodajalcem, z izjemo tistih, ki izhajajo iz zakonskega sistema financiranja, v katerega prispevajo delavci, delodajalci in morebiti javni organi v delu, ki je manj določen s takšnim delovnim razmerjem kot pa s socialno politiko. Zato v ta pojem ni mogoče vključiti sistemov ali dajatev socialne varnosti, kakršne so starostne pokojnine, ki so neposredno urejene z zakonom, brez kakršnega koli pogodbenega dogovora v okviru podjetja ali zadevne gospodarske panoge in nujno veljajo za splošne kategorije delavcev (sodba z dne 22. novembra 2012, Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, točka 20 in navedena sodna praksa).

29 Pokojnina zaradi trajne invalidnosti, ki temelji na prispevkih, kakršno je prejemal WA in na podlagi katere se izračunava zadevni pokojninski dodatek, pa je pokojnina, ki je v smislu sodne prakse, navedene v prejšnji točki te sodbe, manj določena z delovnim razmerjem med delavci in delodajalcem kot pa s socialnim redom.

30 Poleg tega člen 60(1) LGSS natančneje določa, da je zadevni pokojninski dodatek po svoji pravni naravi državna pokojnina, ki temelji na prispevkih.

31 Res je, da preudarki glede socialne politike, organiziranosti države, etike in celo skrbi, povezane s proračunom, ki so ali so lahko imeli vlogo pri sprejetju sistema s strani nacionalnega zakonodajalca, ne morejo prevladati, če se pokojnina nanaša le na določeno skupino delavcev, če je ta pokojnina neposredno odvisna od opravljenega časa zaposlitve in če je njen znesek izračunan na podlagi zadnje plače (sodbi z dne 28. septembra 1994, Beune, C-7/93, EU:C:1994:350, točka 45, in z dne 22. novembra 2012, Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, točka 23).

32 V zvezi s tem, kot trdi INSS, ni izpolnjen prvi od teh treh pogojev, ker v spisu, predloženem Sodišču, ni nobenega pokazatelja, da se pokojnina zaradi trajne invalidnosti, ki temelji na prispevkih, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, nanaša le na določeno skupino delavcev.

33 Zato taka pokojnina zaradi trajne invalidnosti, ki temelji na prispevkih, ni zajeta s pojmom „plačila“ v smislu člena 157(1) in (2) PDEU, niti z Direktivo 2006/54 (glej v tem smislu sodbe z dne 13. februarja 1996, Gillespie in drugi, C-342/93, EU:C:1996:46, točka 14; z dne 22. novembra 2012, Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, točka 25, in z dne 14. julija 2016, Ornano, C-335/15, EU:C:2016:564, točka 38).

34 Poleg tega je iz člena 1, drugi odstavek, točka (c), Direktive 2006/54 v povezavi z njenim členom 2(1)(f) razvidno, da se navedena direktiva ne uporablja za zakonske sisteme, ki so urejeni z Direktivo 79/7.

35 Zadevni pokojninski dodatek pa spada na področje zadnjenavedene direktive, ker je del zakonskega sistema varstva pred enim od tveganj, naštetih v členu 3(1) Direktive 79/7, in sicer invalidnostjo, in ker je neposredno in dejansko povezan z varstvom pred tem tveganjem (glej v tem smislu sodbi z dne 16. decembra 1999, Taylor, C-382/98, EU:C:1999:623, točka 14, in z dne 22. novembra 2012, Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, točka 26).

36 Ta pokojninski dodatek namreč varuje ženske, ki so matere dvema ali več biološkim ali posvojenim otrokom in prejemajo invalidsko pokojnino, s čimer se jim zagotavlja, da imajo na voljo sredstva, ki so potrebna zlasti glede na njihove potrebe.

37 V teh okoliščinah je treba postavljeno vprašanje razumeti tako, da se z njim v bistvu želi izvedeti, ali je treba Direktivo 79/7 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki za ženske, ki so matere dvema ali več biološkim ali posvojenim otrokom in iz nacionalnega sistema socialne varnosti prejemajo pokojnino zaradi trajne invalidnosti, ki temelji na prispevkih, zaradi njihovega demografskega prispevka k sistemu socialne varnosti določa pravico do pokojninskega dodatka, medtem ko moški, ki so v enakem položaju, nimajo pravice do takega pokojninskega dodatka.

Vsebinska presoja

38 V skladu s členom 4(1), tretji pododstavek, Direktive 79/7 načelo enakega obravnavanja pomeni, da ni nobene diskriminacije na podlagi spola, bodisi posredne ali neposredne, še posebno ne glede zakonskega ali družinskega statusa in zlasti glede izračunavanja dajatev.

39 Postopek v glavni stvari se nanaša na izračun skupnega zneska pokojnine zaradi trajne invalidnosti, ki temelji na prispevkih, moškega, ki je bil oče dveh otrok in je zahteval priznanje zadevnega pokojninskega dodatka.

40 V skladu s členom 60(1) LGSS se zadevni pokojninski dodatek ženskam zaradi njihovega demografskega prispevka k sistemu socialne varnosti prizna, če so matere dvema ali več biološkim ali posvojenim otrokom in med drugim iz sistema socialne varnosti prejemajo pokojnino zaradi trajne invalidnosti, ki temelji na prispevkih. Nasprotno pa moški, če so v enakem položaju, niso upravičeni do tega pokojninskega dodatka.

41 Očitno je torej, da ta nacionalna zakonodaja manj ugodno obravnava moške, ki so očetje dvema ali več biološkim ali posvojenim otrokom. Tako manj ugodno obravnavanje na podlagi spola lahko pomeni neposredno diskriminacijo v smislu člena 4(1) Direktive 79/7.

42 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča diskriminacija pomeni uporabo različnih pravil za primerljive položaje oziroma istega pravila za različne položaje (sodbi z dne 13. februarja 1996, Gillesspie in drugi, C-342/93, EU:C:1996:46, točka 16, ter z dne 8. maja 2019, Praxair MRC, C-486/18, EU:C:2019:379, točka 73).

43 Zato je treba preveriti, ali se različno obravnavanje moških in žensk, ki je uvedeno z nacionalno ureditvijo iz postopka v glavni stvari, nanaša na kategorije oseb, ki so v primerljivem položaju.

44 V zvezi s tem zahteva po primerljivosti položajev ne pomeni, da morata biti položaja enaka, temveč samo, da morata biti podobna (sodba z dne 26. junija 2018, MB (Sprememba spola in starostna pokojnina), C-451/16, EU:C:2018:492, točka 41 in navedena sodna praksa).

45 Primerljivost položajev se ne sme presojati splošno in abstraktno, ampak specifično in konkretno glede na vse elemente, ki so zanju značilni, predvsem glede na namen in cilj nacionalne zakonodaje, ki vzpostavlja zadevno razlikovanje, in – odvisno od primera – glede na načela in cilje področja, na katero spada ta nacionalna zakonodaja (sodba z dne 26. junija 2018, MB (Sprememba spola in starostna pokojnina), C-451/16, EU:C:2018:492, točka 42 in navedena sodna praksa).

46 V zvezi s ciljem, ki mu sledi člen 60(1) LGSS, in sicer nagrajevanjem demografskega prispevka žensk k sistemu socialne varnosti, je treba ugotoviti, da je demografski prispevek moških prav tako potreben kot prispevek žensk.

47 Zato zgolj demografski prispevek k sistemu socialne varnosti ne more upravičiti tega, da moški in ženske glede dodelitve zadevnega pokojninskega dodatka ne bi bili v primerljivem položaju.

48 Vendar je španska vlada v odgovoru na pisno vprašanje Sodišča poudarila, da cilj, ki mu sledi ta pokojninski dodatek, ni le nagraditev žensk, ki so matere dvema ali več biološkim ali posvojenim otrokom, za njihov demografski prispevek k sistemu socialni varnosti. Navedeni dodatek naj bi bil zasnovan tudi kot ukrep za zmanjšanje razhajanja med višino pokojnine moških in žensk, ki izhajajo iz razlik v poklicni karieri. Cilj, ki se mu sledi, naj bi bil zagotoviti dodelitev primernih pokojnin ženskam, ki se jim je, ko je bila njihova poklicna kariera prekinjena ali skrajšana, ker so matere dvema ali več otrokom, znižala sposobnost plačevanja prispevkov in zato višina pokojnine.

49 Poleg tega INSS v pisnem stališču trdi, da je zadevni pokojninski dodatek utemeljen iz razlogov socialne politike. INSS v ta namen navaja številne statistične podatke, iz katerih je razvidna razlika med višino pokojnine moških in žensk ter na eni strani med višino pokojnine žensk brez otrok ali z enim otrokom in na drugi strani višino pokojnine žensk, ki so matere dvema ali več otrokom.

50 V zvezi s tem je treba glede cilja zmanjšanja razhajanja med višino pokojnine žensk in moških z dodelitvijo zadevnega pokojninskega dodatka poudariti, da se člen 60(1) LGSS vsaj deloma nanaša na varstvo žensk kot enega od staršev.

51 Pri tem pa gre na eni strani gre za lastnost, ki jo imajo lahko tako moški kot ženske, na drugi pa sta položaj očeta in položaj matere glede vzgoje otrok primerljiva (glej v tem smislu sodbi z dne 29. novembra 2001, Griesmar, C-366/99, EU:C:2001:648, točka 56, in z dne 26. marca 2009, Komisija/Grčija, C-559/07, neobjavljena, EU:C:2009:198, točka 69).

52 Natančneje, to, da ženske utrpijo več poklicnih omejitev zaradi skrbi za otroke, ker so na splošno one tiste, ki prevzamejo to nalogo, ne more izključiti možnosti primerjave njihovega položaja s položajem moškega, ki je prevzel skrb za otroke in ki bi lahko iz istega razloga utrpel enake omejitve na svoji poklicni poti (glej v tem smislu sodbo z dne 29. novembra 2001, Griesmar, C-366/99, EU:C:2001:648, točka 56).

53 V teh okoliščinah, kot je navedel generalni pravobranilec v točki 66 sklepnih predlogov, obstoj statističnih podatkov o strukturnih razlikah med višino pokojnine žensk in moških ne zadostuje za ugotovitev, da glede zadevnega pokojninskega dodatka ženske in moški niso v primerljivem položaju.

54 V skladu s sodno prakso Sodišča je izjema od prepovedi kakršne koli neposredne diskriminacije na podlagi spola iz člena 4(1) Direktive 79/7 mogoča le v primerih, ki so izčrpno našteti v določbah te direktive (glej v tem smislu sodbi z dne 3. septembra 2014, X, C-318/13, EU:C:2014:2133, točki 34 in 35, ter z dne 26. junija 2018, MB (Sprememba spola in starostna pokojnina), C-451/16, EU:C:2018:492, točka 50).

55 Glede teh razlogov za izjemo je treba najprej poudariti, da v skladu s členom 4(2) Direktive 79/7 načelo enakega obravnavanja ne vpliva na določbe, ki se nanašajo na varstvo žensk na podlagi materinstva.

56 V zvezi s tem iz sodne prakse Sodišča izhaja, da člen 4(2) Direktive 79/7 s tem, da državam članicam priznava pravico do ohranitve ali uvedbe določb, katerih namen je zagotoviti to varstvo, z vidika načela enakega obravnavanja med spoloma priznava upravičenost na eni strani varstva biološkega stanja ženske med nosečnostjo in po njej ter na drugi varstva posebnega odnosa med žensko in otrokom v obdobju po porodu (glej v tem smislu glede Direktive 76/207 sodbi z dne 12. julija 1984, Hofmann, 184/83, EU:C:1984:273, točka 25, in z dne 19. septembra 2013, Betriu Montull, C-5/12, EU:C:2013:571, točka 62).

57 V obravnavanem primeru pa člen 60(1) LGSS ne vsebuje nobenega elementa, s katerim bi se vzpostavljala povezava med priznanjem zadevnega pokojninskega dodatka in koriščenjem porodniškega dopusta ali neugodnostmi, ki bi jih utrpela ženska v svoji karieri zaradi prekinitve dela v obdobju po porodu.

58 Natančneje, navedeni dodatek se dodeli ženskam, ki so posvojile otroke, kar kaže na to, da nacionalni zakonodajalec uporabe člena 60(1) LGSS ni nameraval omejiti na varstvo biološkega stanja žensk, ki so rodile.

59 Poleg tega, kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 54 sklepnih predlogov, ta določba ne zahteva, da bi morale ženske v času, ko so imele otroke, dejansko prenehati delati, zato manjka povezava s koriščenjem porodniškega dopusta. Tako je zlasti, če je ženska rodila pred vstopom na trg delovne sile.

60 Zato je treba ugotoviti, da pokojninski dodatek, kot je ta v postopku v glavni stvari, ne spada na področje uporabe izjeme od prepovedi diskriminacije, ki je določena v členu 4(2) Direktive 79/7.

61 Drugič, v skladu s členom 7(1)(b) te direktive se s to direktivo ne posega v pravico držav članic, da iz njenega področja uporabe izvzamejo ugodnosti v sistemih starostne upokojitve, ki so jih deležne osebe, vzgojiteljice otrok, in pridobivanje upravičenosti do dajatev po obdobjih prekinitve zaposlitve zaradi vzgajanja otrok.

62 V zvezi s tem je treba poudariti, da člen 60(1) LGSS priznanja zadevnega dodatka nikakor ne pogojuje z vzgojo otrok ali obstojem obdobij prekinitve zaposlitve zaradi vzgoje otrok, temveč le s tem, da so ženske, ki so upravičene do njega, matere dvema ali več biološkim ali posvojenim otrokom in iz sistema socialnega zavarovanja prejemajo starostno ali vdovsko pokojnino ali pokojnino zaradi trajne invalidnosti.

63 Zato se člen 7(1)(b) Direktive 79/7 ne uporablja za dajatev, kot je zadevni dodatek k pokojnini.

64 Nazadnje je treba dodati, da v skladu s členom 157(4) PDEU, da bi se zagotovila dejanska popolna enakost moških in žensk v poklicnem življenju, načelo enakega obravnavanja državi članici ne preprečuje ohranjanja ali sprejemanja ukrepov, ki omogočajo posebne prednosti, s katerimi bi se manj zastopanemu spolu olajšalo opravljanje poklicne dejavnosti oziroma preprečilo ali nadomestilo prikrajšanost v poklicnih karierah.

65 Vendar pa se ta določba ne more uporabljati za nacionalno ureditev, kot je člen 60(1) LGSS, ker se zadevni pokojninski dodatek omejuje na to, da se ženskam ob dodelitvi pokojnine, zlasti v primeru trajne invalidnosti, prizna dodaten znesek, in se ne odpravljajo težave, s katerimi se lahko soočajo med svojo poklicno kariero, in ker ta dodatek ni tak, da bi ženskam z izravnavanjem slabšega položaja pomagal v poklicni karieri in tako zagotavljal dejansko polno enakost med moškimi in ženskami v delovnem življenju (glej v tem smislu sodbi z dne 29. novembra 2001, Griesmar, C-366/99, EU:C:2001:648, točka 65, in z dne 17. julija 2014, Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, točka 101).

66 Zato je treba ugotoviti, da nacionalna zakonodaja, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, uvaja neposredno diskriminacijo na podlagi spola in je torej prepovedana z Direktivo 79/7.

67 Glede na zgornje preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo 79/7 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki za ženske, ki so matere dvema ali več biološkim ali posvojenim otrokom in iz nacionalnega sistema socialne varnosti prejemajo pokojnino zaradi trajne invalidnosti, ki temelji na prispevkih, določa pravico do pokojninskega dodatka, medtem ko moški, ki so v enakem položaju, nimajo pravice do takega pokojninskega dodatka.

Stroški

68 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Direktivo Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki za ženske, ki so matere dvema ali več biološkim ali posvojenim otrokom in iz nacionalnega sistema socialne varnosti prejemajo pokojnino zaradi trajne invalidnosti, ki temelji na prispevkih, določa pravico do pokojninskega dodatka, medtem ko moški, ki so v enakem položaju, nimajo pravice do takega pokojninskega dodatka.

Podpisi